

Bc. Barbora Hutová

Přiřazování gramatického rodu u nových slov a přejímek v současné španělštině
(posudek vedoucího diplomové práce)

Barbora Hutová si jako předmět své diplomové práce zvolila gramatický rod substantiv, tj. téma, které je ve španělské lingvistice poslední dobou velmi frekventované. Zatímco ale většina současných prací o rodu směřuje za hranice lingvistiky k sociologii a genderové problematice, diplomantka se ve svém textu zamýšlí nad faktory, které ovlivňují přiřazení gramatického rodu u přejímek do španělštiny. Jelikož jí šlo o kvantifikaci převažujících tendencí, jako metodu si vybrala korpusovou analýzu.

Úvodní, teoretická část práce, připravující půdu pro tuto analýzu, je poměrně rozsáhlá a zahrnuje celkem 4 kapitoly, odpovídající všem dílčím tématům, která jsou pro analýzu gramatického rodu ve španělštině zásadní. V první řadě je to charakteristika rodu jako takového: autorka na základě analýzy sekundární literatury popisuje škálu možného chápání rodu od odrazu rodu přirozeného k obtížně definovatelné gramatické kategorii, heterogenní sémanticky i formálně. Tento úvodní rozbor je zakončen vymezením pěti zákonitostí (neboli klíčových faktorů) ovlivňujících přiřazení rodu, jež budou v praktické části zásadním kritériem při vytváření korpusové analýzy. Teoretická část dále obsahuje historický přehled vývoje názorů na kategorii rodu, začínající v antice a pokračující (od 15. století do současnosti) už jen na španělském jazykovém území, a stručnou charakteristiku vývoje gramatického rodu z latiny do španělštiny, tj. téma, které je pro pochopení dnešních zákonitostí přiřazování rodu klíčové. Poslední kapitola teoretické části se pak poměrně zešíroka zabývá neologií a jejími typy a také výpůjčkami – šíře záběru je ale dodatečně odůvodněna tím, že typy neologie budou dílčím kritériem korpusové analýzy.

Korpusová analýza je nepochybně nejcennější a nejoriginálnější částí práce. Autorka velmi promyšleným způsobem vybrala rozsáhlý vzorek neologismů a dle dobře stanovených kritérií je podrobila korpusové analýze na korpusu *Araneum Hispanicum Maius*. Cílem bylo kvantifikovat vliv jednotlivých zkoumaných faktorů v obecném měřítku: autorka nechtěla předložit seznam jednotlivých neologismů a jejich chování, nýbrž na základě čísel obecně posoudit působící tendence.

Na konci práce čtenář nalezne shrnující závěrečnou kapitolu a také přílohu, obsahující vzorek neologismů podrobených korpusové analýze.

Hned v úvodu svého hodnocení bych chtěl zmínit rys autorčina přístupu, který práci zásadně ovlivňuje. Mám na mysli tendenci k velmi exaktnímu a zároveň úspornému vyjadřování: text je psán až stroze, autorka se omezuje na fakta, vyhýbá se obšírnějším komentářům i košatějšímu stylu (výjimkou jsou jen úvodní strany, usilující o „populárnější“ úvod do problematiky). Tento rys vykazuje část teoretická – autorka úsporným stylem přechází od jednoho faktu k druhému, což místy působí až příliš

výčtově, příliš kondenzovaně – i praktická: autorka počítá s tím, že (mimořádně) tabulky obsahující veškerá data jsou pro čtenáře dostatečným zdrojem informací, a její doprovodné komentáře jsou proto velmi úsporné a obsahují jen to, co nelze snadno vyčíst z tabulek. Je zřejmé, že tento autorčin přístup znesnadňuje četbu textu. Podotýkám, že obsahově to neznamena ochuzení: např. pozorná četba historické kapitoly teoretické části prozradí, že byť se analyzovaní autoři vyjadřují k tématu, informace se vlastně neopakují, protože vždy je zdůrazněn nový aspekt věci – přesto mohla autorka kapitolu zpracovat poněkud obsírněji, závěry zkoumaných autorů explicitně vztáhnout k sobě.

Tato výhrada však v mých očích nemůže zakrýt základní vlastnost práce, totiž to, že jde o samostatnou, přesnou a velmi přesvědčivou analýzu zkoumaného tématu. Zvolená metoda je do detailů promyšlená, data jsou zpracována koherentně a podána velmi názorně. V tomto ohledu jde o text vysoce nadprůměrný, dokládající autorčinu kompetenci: u filologických diplomových prací není obvyklá taková schopnost takto exaktně pracovat s daty.

Otázky a podněty k obhajobě:

- Autorka v celé práci – a dokonce to i explicitně uvádí – usiluje o exaktnost, objektivní pohled, snaží se omezit na minimum nutnost subjektivního posuzování dat. Která část procesu přípravy a „čištění“ dat byla z tohoto hlediska nejobtížnější?
- Ze seznamu slov v příloze vyplývá různá míra foneticko-morfologického začlenění výpůjček do španělštiny: figurují zde slova velmi přizpůsobená španělskému systému i slova nezměněná (*palabras cita*). Je reálné přihlídnout při analýze přiřazování rodu i k tomuto faktoru?
- Zůstalo dle autorky některé dílčí téma, ke kterému by mohlo být při podobné analýze přihlídnuto?

Formálně a jazykově je práce připravena pečlivě – pouze na prvních dvou stranách se objevují chyby v interpunkci u vložených vět. Místy je rovněž vidět nenáležitý vliv jazyka, se kterým autora pracovala (s. 11 třídy slov, s. 17 definitivní morfém, s. 27 limitace).

Celkově soudím, že přes výše zmíněnou výhradu jde o zdařilou práci. Doporučuji ji k obhajobě a předběžně hodnotím známkou *výborně*.

V Praze dne 5. 1. 2019

doc. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.